

Hva er kvikkleire og når kan den utgjøre en fare?

Seminar om kvikkleireskred: Kommunal planlegging og beredskap

Ellen Davis Haugen

Geotekniker, Skredseksjonen, NVE

OsloMet 18.10.2023

Agenda

- ❖ Hva er kvikkleire? Hvorfor utgjør kvikkleire en fare?
- ❖ Hvor går det kvikkleireskred?
- ❖ Hva utløser kvikkleireskred?
- ❖ Hvordan hindre kvikkleireskred?

Hvorfor utgjør kvikkleire en fare?

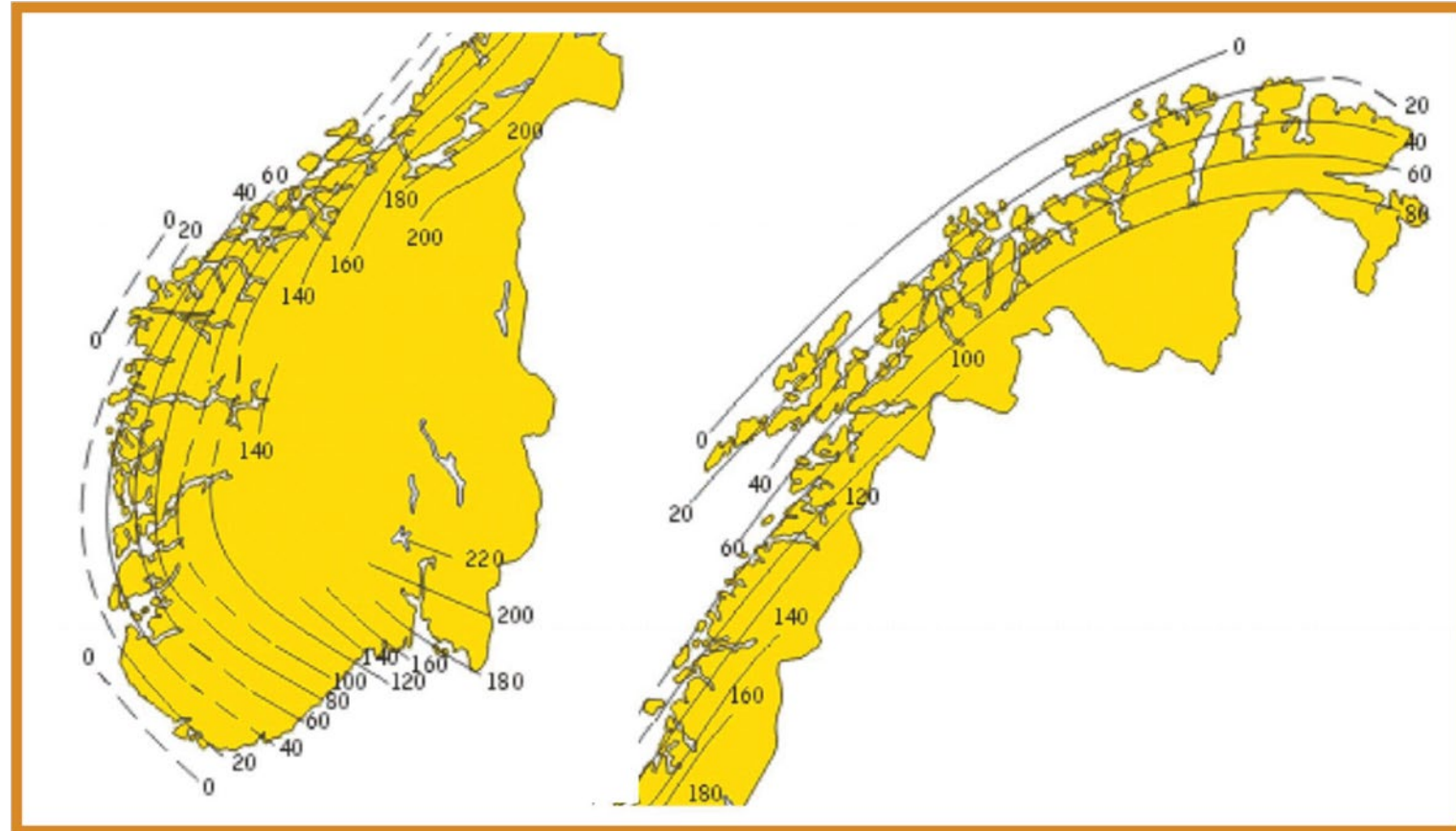
Kvikkleireskred Ask, Gjerdrum 30.12.2020. Foto: Jaran Wasrud, NVE

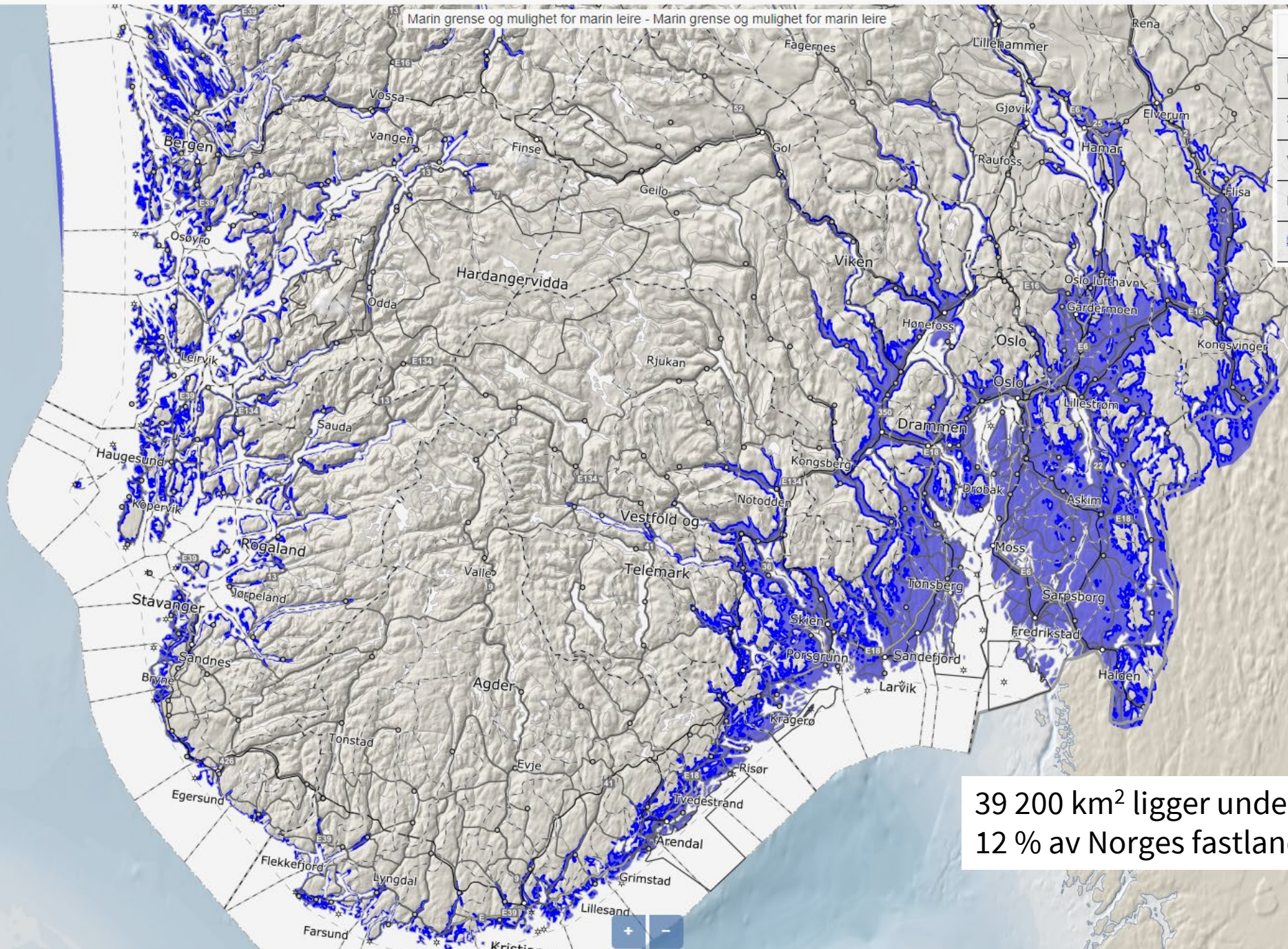
Hva er kvikkleire?

Hvor kan det finnes kvikkleire?

- Områdene hvor opprinnelig sjøbunn har steget over havnivået, dvs. under *marin grense*
- Marin grense er høyeste innenlands, 220 moh

Hovedmeny	
Kart	>
Søk	>
Verktøy	>
Hjelp	>
🇬🇧 English	

Topografi >>>

Tegnforklaring

Marin grense (oversikt)

Linjer

Marin grense (modellert)

Flater

Areal under marin grense

Mulighet for marin leire (MML)

Zoom inn for å se temakart

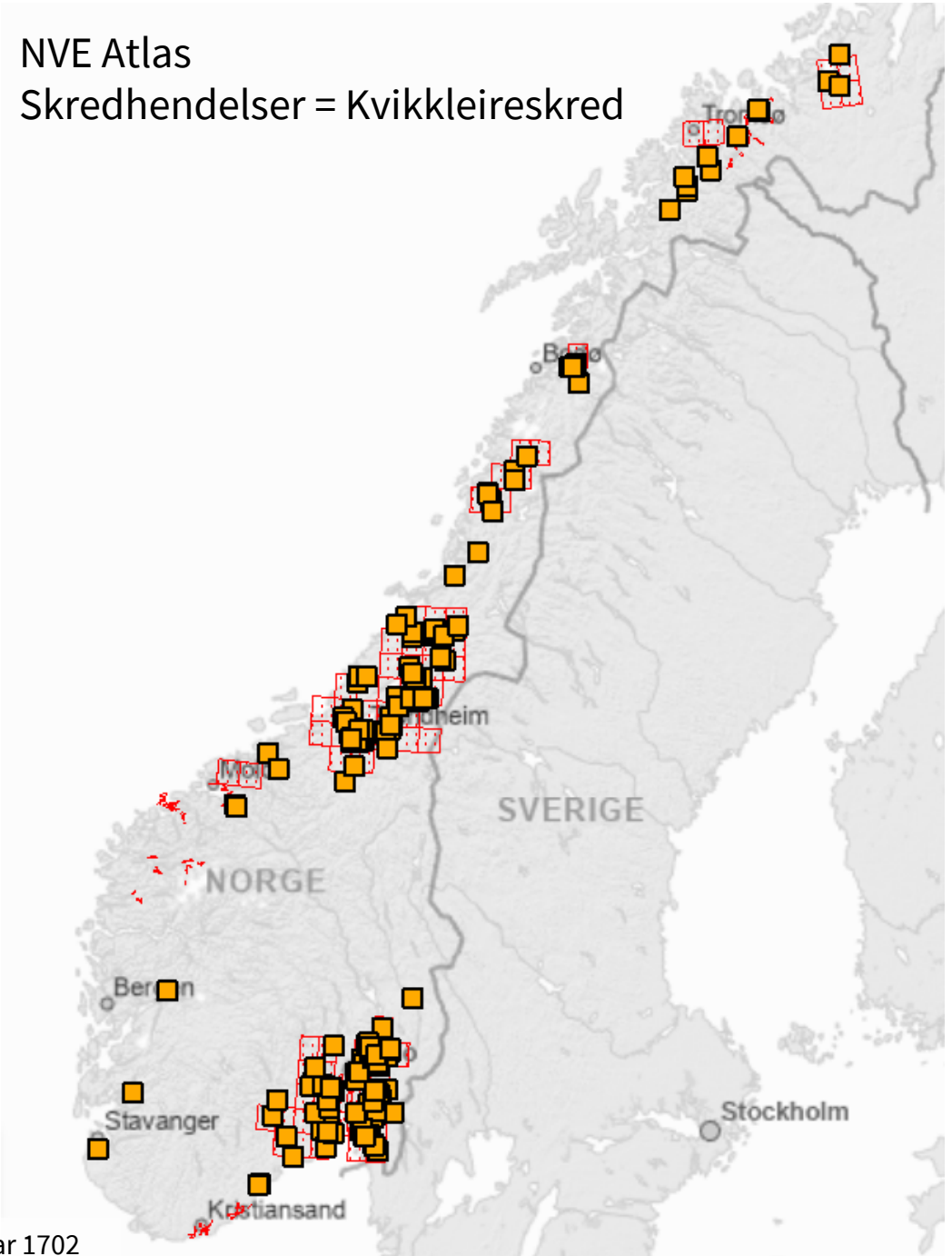
39 200 km² ligger under marin grense
12 % av Norges fastlandsareal

Hvor går det kvikkleireskred?

- Nasjonal skreddatabase: ca 200 skred registrert som kvikkleireskred
  - 45 stk før 1900

Kilde: Tormod Klemsdal, 2003: Borregaardsraset, natten mellom den 14. og 15. februar 1702

Hvor går det kvikkleireskred?

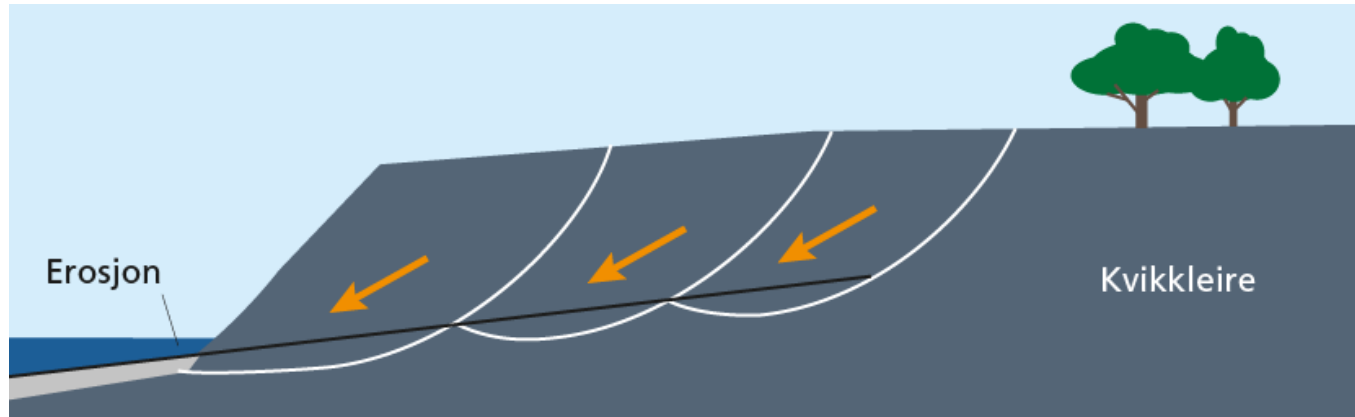
- I 28 av de 200 er det omkommet mennesker
  - 11 før 1900
- Det er registrert 273 omkomne i kvikkleireskred
  - 116 av disse i Verdalsraset i 1893
  - 51 etter 1900

NVE Atlas
Kvikkleireskred med omkomne

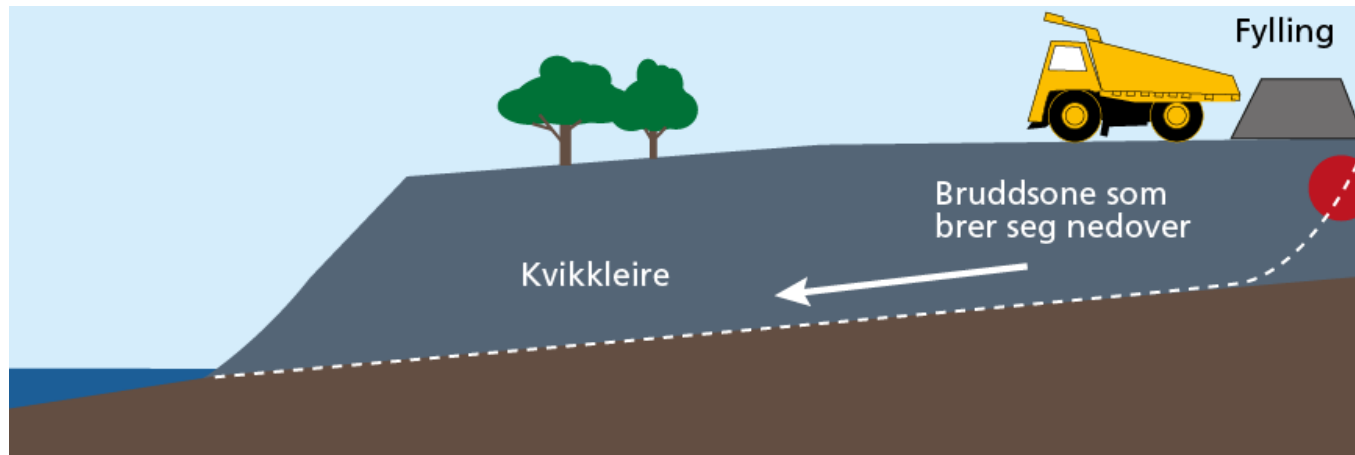

Hva kan utløse et kvikkleireskred?

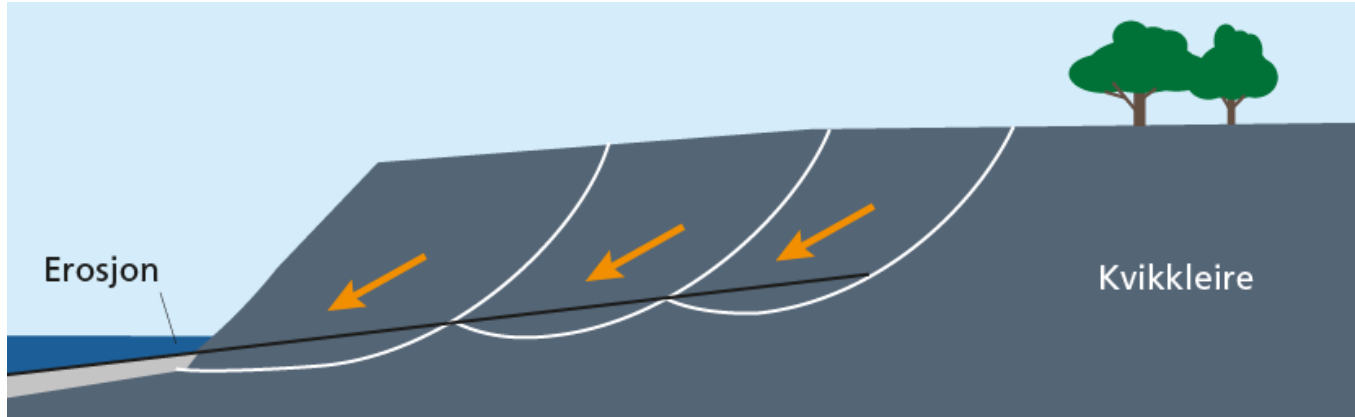

Naturlig - erosjon

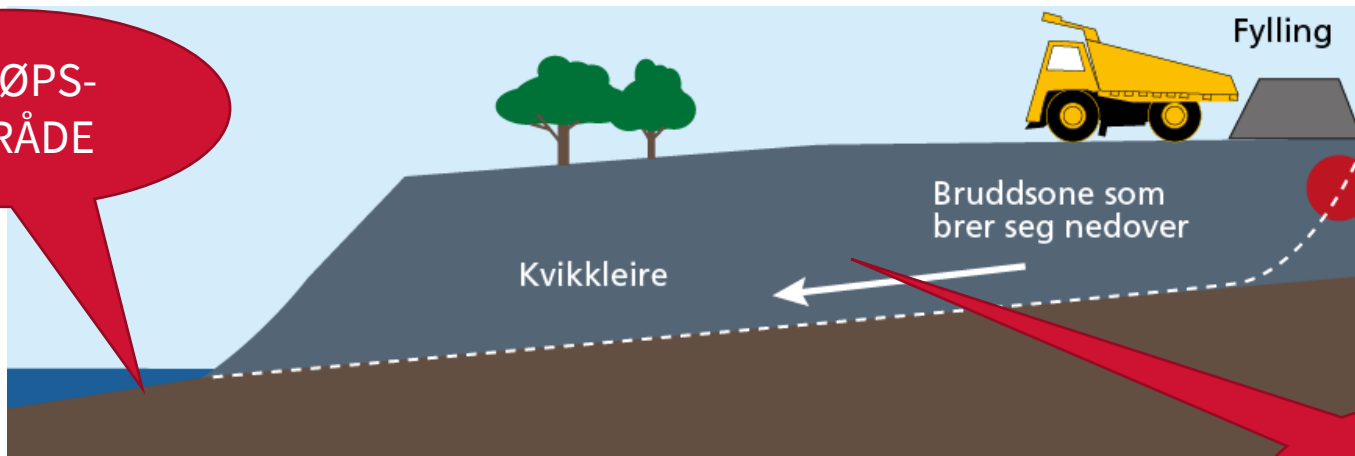
Menneskelig aktivitet
– primært fylling og
graving

Hva kan utløse et kvikkleireskred?

Naturlig - erosjon

UTLØPS-
OMRÅDE

Menneskelig aktivitet
– primært fylling og
graving

LØSNE-
OMRÅDE

Utløsningsårsak: Erosjon

LØSNE-OMRÅDET

UTLØPS-OMRÅDET

Skredet på Byneset, Trondheim 1.1.2012

Foto: Geir Hagen

Utløsningsårsak: Menneskelige inngrep i form av fylling/graving

Skjeggestadbrua,
E18 i
Holmestrand,
2.2.2015.
Foto: Orbiton

Også mindre terrenginngrep kan påvirke skråningsstabiliteten

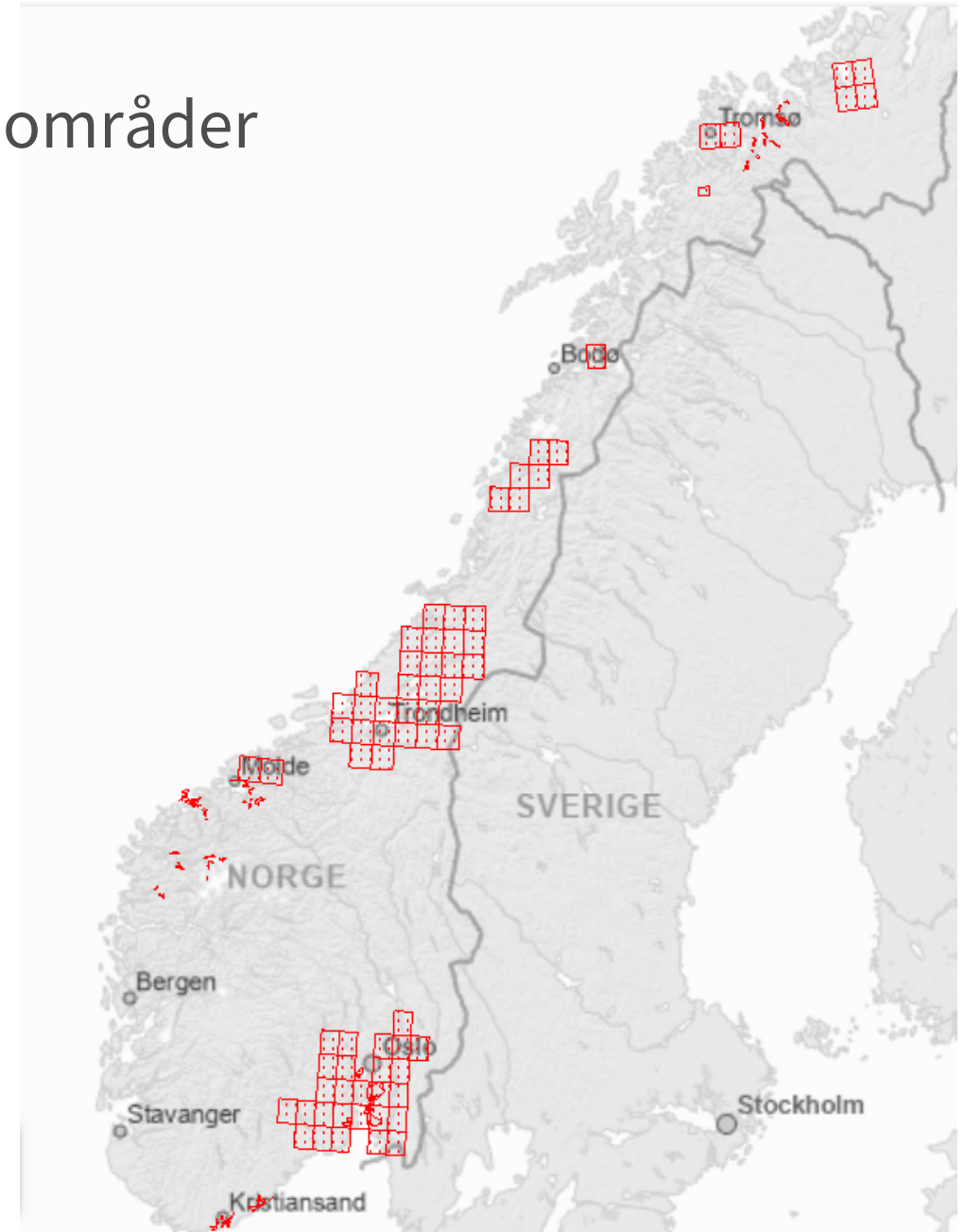
Skredet på Kråkneset, Alta, 3. juni 2020. Foto: NVE, Anders Bjordal

Hvordan hindre kvikkleireskred?

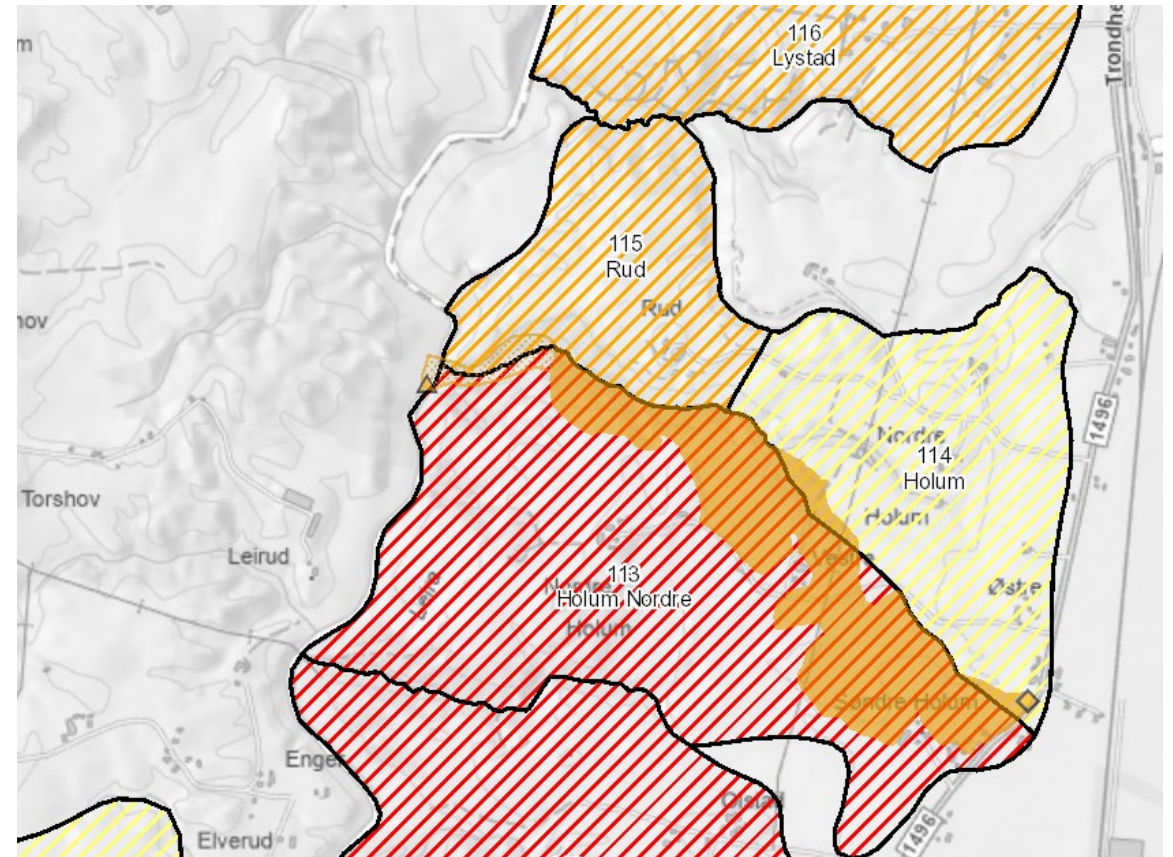
Kartlegging – identifisere mest utsatte områder

- Oversiktskartlegging av potensielt skredfarlige kvikkleireområder siden 1980
- Prioritert områder som var kjent for store kvikkleireskred, primært Østlandet og Trøndelag
- Kartleggingen er brukt av NVE for å prioritere hvor det må sikres

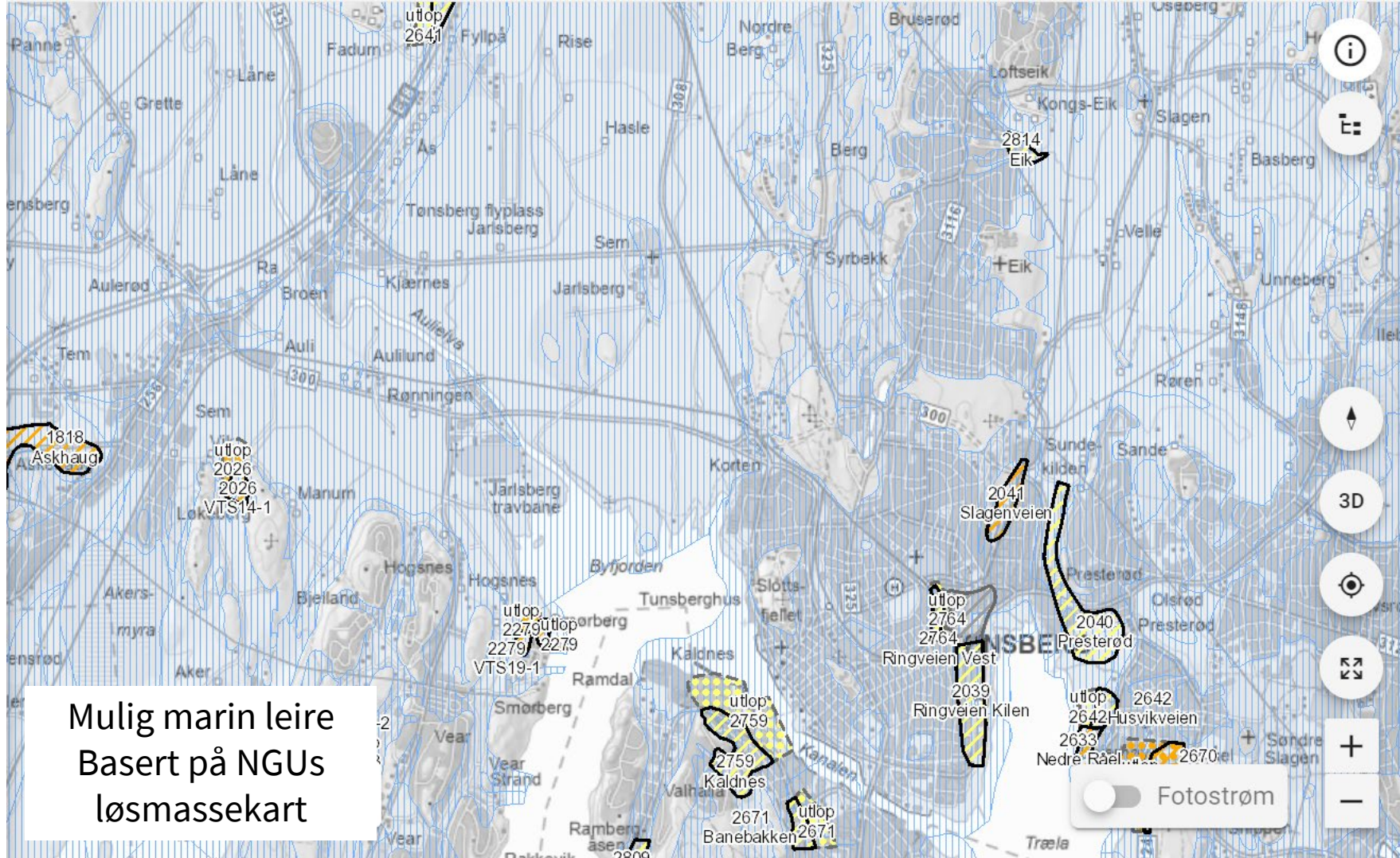
Kartlagte faresoner for kvikkleireskred

- Oversiktskartleggingen gir faresoner kartlagt med lav, middels eller høy faregrad
- 62 av de registrerte kvikkleireskredhendelser er i kartlagte faresoner (30 %)
- 88 registrerte kvikkleireskred innen 100 m avstand fra kartlagte faresoner (45 %)
  - 70 % av skred med omkomne

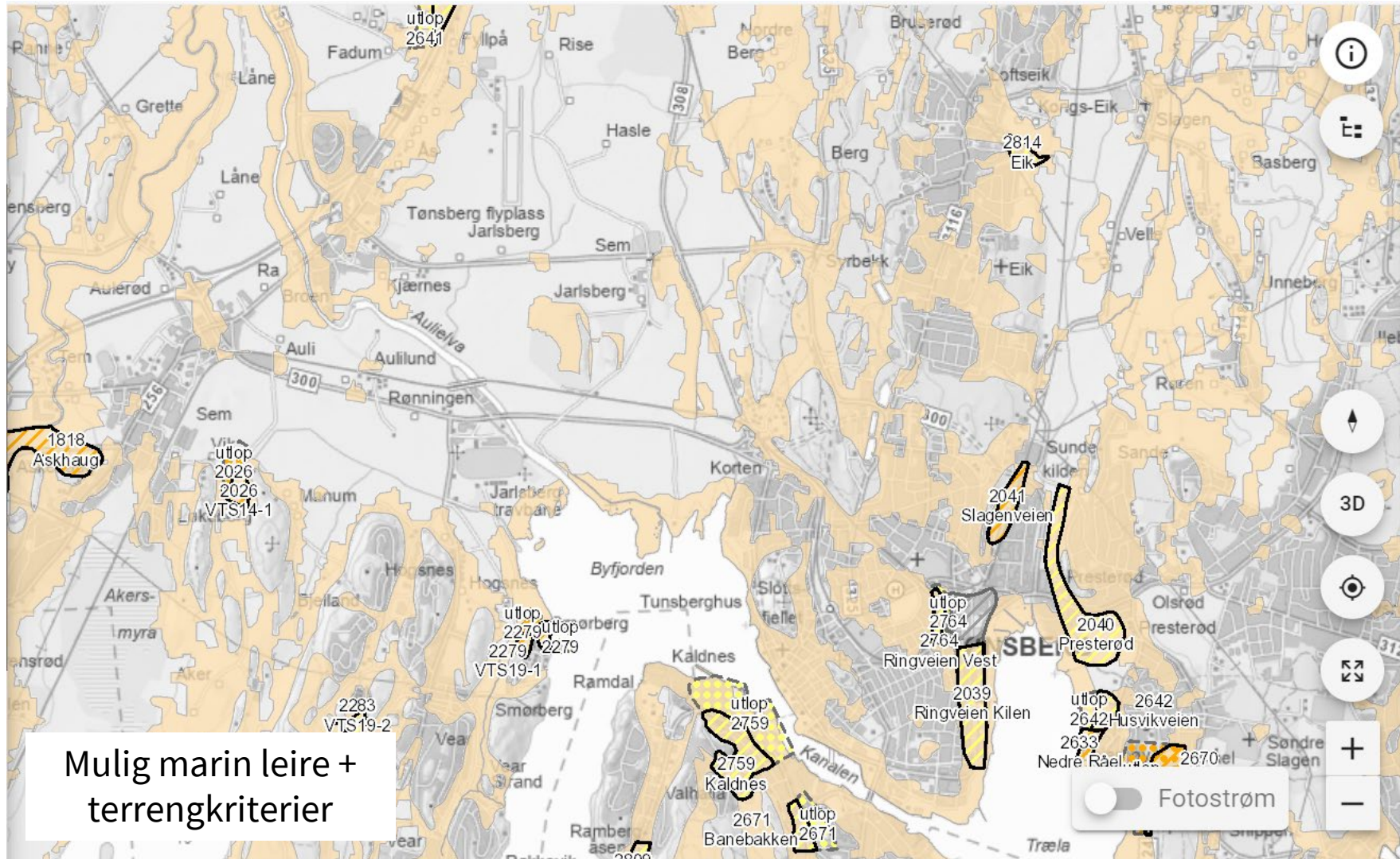

Aktsomhetskart: Mulig marin leire

NVE temakart
kvikkleire

Aktsomhetskart med terrengkriterier

NVE temakart
Kvikkleire
med nytt
aktsomhetskart
kommer 1. januar 2023

Hvordan hindre menneskelige inngrep som utløser skred?

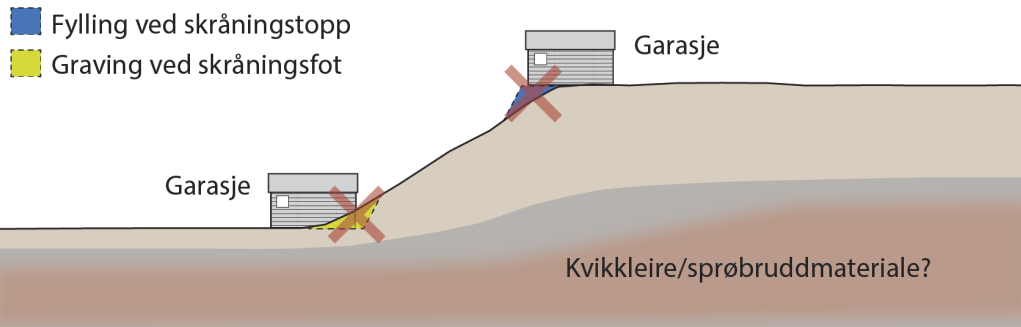
Bilde fra kvikkleireskredet på E18 på Smårød, Sverige, 20.12.2006.

Skredet ble utløst av utfyllingsarbeid

Foto: Per Pettersson, Vägverket

NVE veileder 1/2019

- Preaksepterte ytelse i TEK17 for hvordan dokumentere tilstrekkelig sikkerhet mot kvikkleireskred for alle typer tiltak

Sikkerhet mot kvikkleireskred

.....
Vurdering av områdestabilitet ved arealplanlegging og utbygging i områder med kvikkleire og andre jordarter med sprøbruddegenskaper

Asakveien, Sørums, 10. november 2016

Foto: Arne Søliland

- 3 omkomne i utløpsområdet
- Det foregikk deponering av masser i området

Ogna i Steinkjer 17. mars 2015

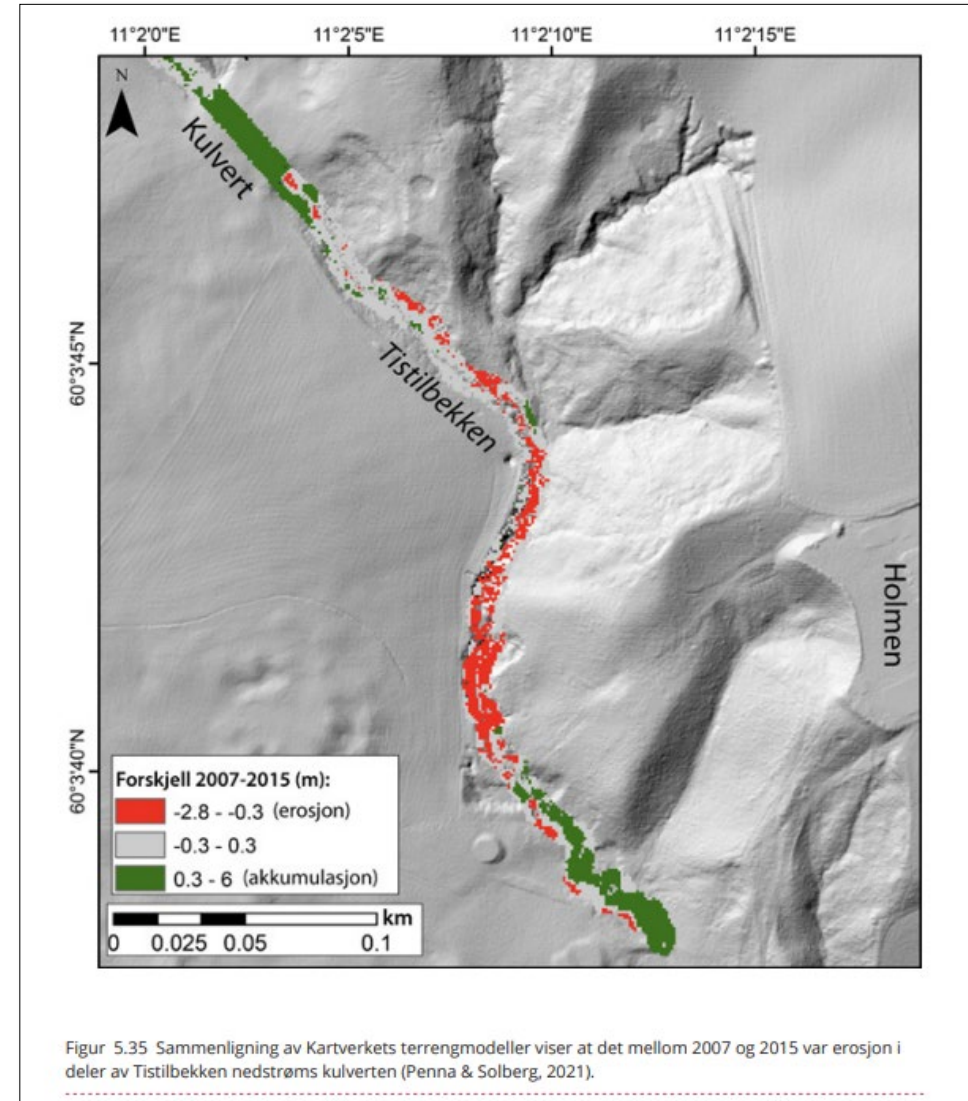

- Kartlagt kvikkleiresone
- Nydyrkingsarbeid pågikk, bulldoser observert i området

Foto: Leif Arne Holme, Adresseavisen

Hvordan hindre erosjon som utløser skred?

Figur 5.35 Sammenligning av Kartverkets terrengmodeller viser at det mellom 2007 og 2015 var erosjon i deler av Tistilbekken nedstrøms kulverten (Penna & Solberg, 2021).

Erosjonssikring

Ordna steinlag i Stjørdalselva i Stjørdal og Meråker kommune. (Foto: Mads Johnsen, NVE)

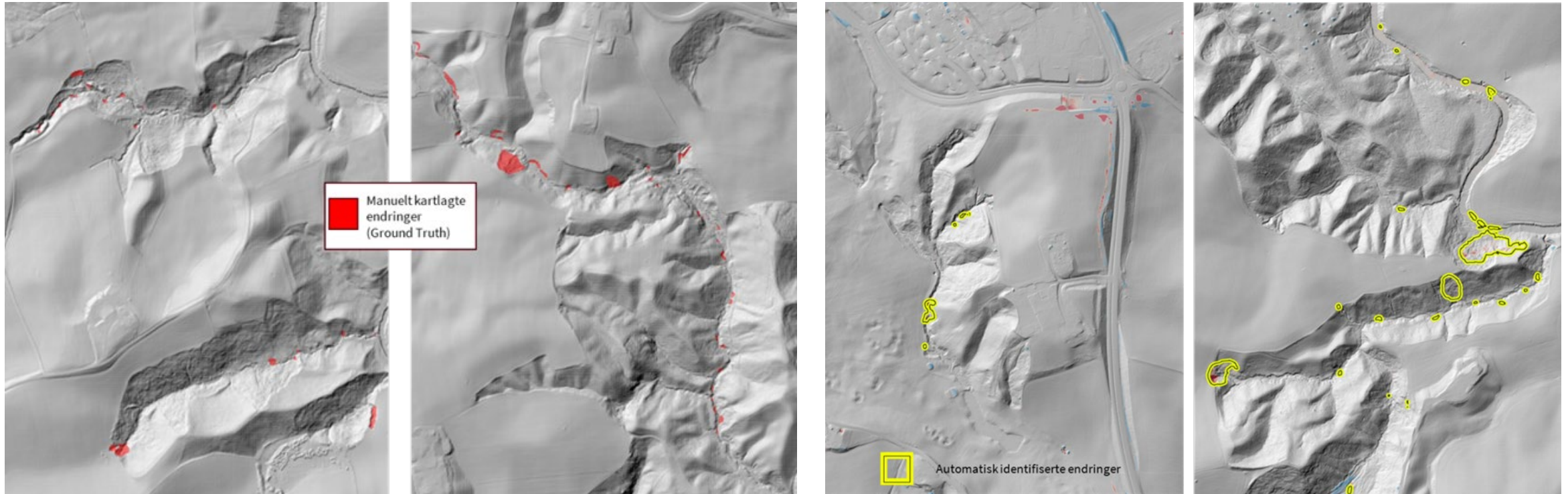

Ordna steinlag i Hofstadelva. (Foto: Arne Jørgen Kjøsnes, NVE)

Proaktiv forebygging av kvikkleireskred

Bruk av data fra befaringer og LIDAR-terrengscanninger til å identifisere hva som kan være utsatte områder

Denne sprekken i veien skaper bekymring: – Kan utvikle seg til noe stort

1 / 3

Denne sprekken har skapt bekymring på Berger. På neste bilde kan du se hvordan det så ut da Google Maps-bilen var ute og kjørte på Berger sommeren 2019. Foto: Edvard Muli Langen

Svelviksposten 25.3.2021

Funn av kvikkleire ved boligområde vekker bekymring

Foto: Egil A. Behrens, Norconsult

Takk for meg!